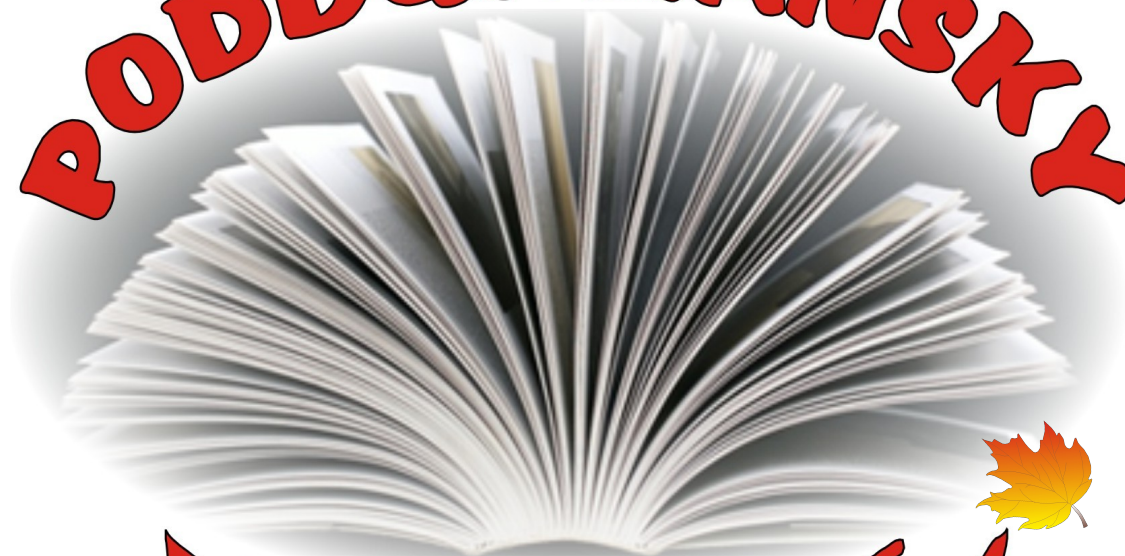

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 8 číslo 3

2017

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Z aktivít našej knižnice.....</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>4</i>
<i>Regionálne osobnosti – Alexander Pavlovič.....</i>	<i>7</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>10</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>12</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>13</i>
<i>Najkrajšie knižnice sveta.....</i>	<i>14</i>
<i>Ľudové pranostiky.....</i>	<i>16</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>17</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>18</i>

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

Zahrajme sa spolu, je názov prázdninových podujatí, ktoré sa v knižnici uskutočňujú už od roku 2002. V knižničných priestoroch sa počas dvoch prázdninových mesiacov deti stretávajú každú stredu, kde pre nich bol pripravený bohatý a pestrý program, napr. maľovali na kamene rôzne zvieratká, kvety, v tzv. tvorivých dielňach preukázali svoju šikovnosť, napr. aj tým, že si vyrábali korálky a náramky z cestovín, zahrli sa aj na malých kuchárov a kuchárky, kde si podľa kuchárskej knihy pripravili sladkosť, ktorú poznáme ako rafaelo guľky. Svoju zručnosť preukázali aj vo vystrihovaní rôznych obrázkov podľa predlohy. A čo by to bolo za stretnutie v knižnici keby sa nečítalo? Áno, čítalo sa, čítali deti, ale čítali aj knihovníčky, čítali sa knihy plné dobrodružstiev, napätia, ale aj knihy rozprávkové, v ktorých sa striedalo dobro a zlo, a ako to už v rozprávkach býva, zvíťazilo dobro. O tieto stretnutia v knižnici mali záujem nielen deti zo Svidníka, ale aj deti z okolitých dedín a deti z iných miest Slovenska, ktoré prišli na prázdniny k svojim príbuzným.

Chceš si zasúťažiť, zahrať sa a tráviť voľný čas v knižnici?

ÁNO?

Podduklianska knižnica vo Svidníku pripravuje zábavné podujatia pod názvom

ZAHRAJME SA SPOLU

Kedy ?

12.07.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
19.07.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
26.07.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

02.08.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
09.08.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
16.08.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
23.08.2017 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

Pre koho ?

Pre deti základných škôl od 7 do 10 rokov

Aký bude program ?

hádanky, kreslenie, čítanie rozprávok, športové hry a súťaže, tvorivá dielňa a príprava nepečených koláčikov

19.07.2017

26.07.2017

02.08.2017

text a foto: Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

JUBILEJNÉ PUBLIKÁCIE

Aj v tomto čísle nášho časopisu predstavujeme jubilejné publikácie obcí Stropkovského okresu, ktoré sa nachádzajú v regionálnom knižničnom fonde oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku. V roku 1999 vydal Obecný úrad v Tisinci monografiu **Tisinec 1379-1999 : 620. výročie prvej písomnej zmienky o obci**. Text zostavil **Juraj Prusák**, starosta obce, vytlačila ju tlačiareň Akcent vo Svidníku. Z kapitoly Historický vývoj obce sa dozvieme, že, citujem „obec sa spomína v roku 1379, keď ju získali výmenou Cudarovci od Ákošovcov. Patrila panstvu Makovica. Kráľ Ľudovít I. v roku 1379 potvrdil výmenu majetkov, pri ktorej šľachtici z roku Ákošovcov dali panstvo Stročin šľachticom Cudarovcom. Pri výmene majetkov vznikli prvé správy o Tisinci. Z ich obsahu je zrejme, že tunajšie sídlisko jestvovalo už pred rokom 1379“. Za prvej Československej republiky bola obec aj naďalej poľnohospodárskeho rázu. Obyvatelia obce, pôvodne rybári, boli roľníci a zaoberali sa chovom dobytky. Aj povojnová história obce je zaujímavá. Záujemcovia a čitateľovia ju predstavuje kapitola Povojnový vývoj obce 1945-1995. Z nej citujem: „Tisinec bol oslobodený 28.11.1944. Obec nemala a doposiaľ nemá zriadenú základnú školu. V roku 1952 bola v obci vybudovaná prvá kultúrno-spoločenská miestnosť. Materská škola bol v obci zriadená v roku 1963. V období od r. 1962 až po rok 1990 sa vybudovali v obci nové miestne komunikácie. V r. 1991 bol v obci celoplošne vybudovaný obecný vodovod, ktorý bol dokončený v roku 1991. V katastrálnom území obce Tisinec bola v r. 1959 postavená a daná do prevádzky malá fabrika na výrobu tehál, v tom istom roku bola postavená hydrometeorologická stanica. V r. 1945 k obci patrili aj tri rodiny

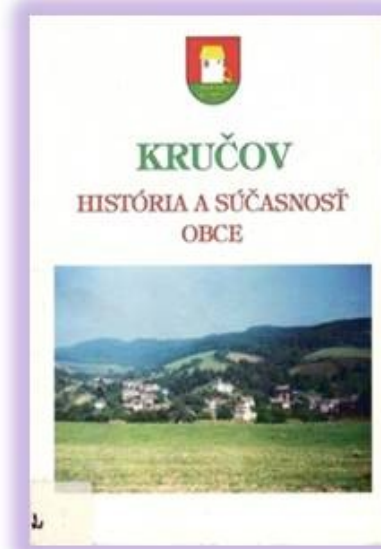
Palkových, ktorí mali svoj vlastný mlyn poháňaný vodným kolesom na výrobu mletej múky a jedlého oleja, vyrábali si aj vlastnú elektrickú energiu. V r. 1975 bola zriadená záhradkárska osada „Chotčianka.“ Z ďalších zaujímavostí hodno spomenúť, že v r. 1981

bol postavený jazdecký areál, na ktorom sa každoročne konajú jazdecké preteky o Stropkovskú zlatú podkovu. Z kapitoly Cirkev sa dozvieme napr., že rímskokatolícky kostol bol v obci postavený v r. 1874 a je zasvätený sviatku Ochrany Presvätej Bohorodičky - 21. novembra. V tento deň každoročne až do roku 1968 sa v obci konali odpustové slávnosti. Interiér kostola tvoria ľudové maľby z 1. polovice 18. stor. Kapitola Telovýchova a šport je venovaná histórii futbalu v obci, ktorý je dominantou športu v Tisinci. Masovo sa začal organizovať v r. 1947. Za zmienku stojí aj kapitola Vývoj obce po roku 1990, z ktorej sa dozvieme o ponovembrových aktivitách obce. Napr. v r. 1996 bola v obci dokončená plynofikácia. V akcii „Z“ bol vybudovaný Dom smútku.

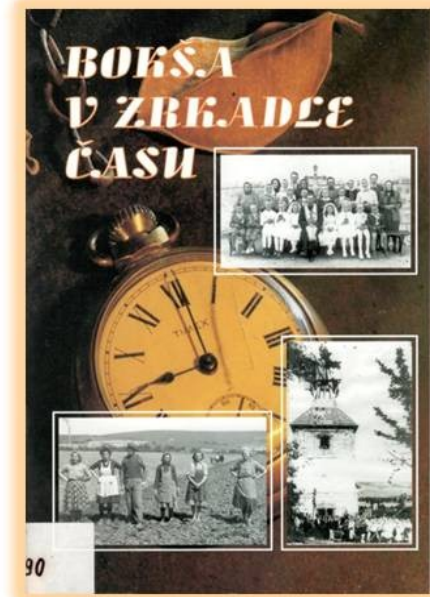
Krátka história obce **Baňa** bola v r. 1999 spracovaná vo forme skladačky. Z textu v skladačke sa dozvieme, že, citujem: „Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1379. Do r. 1918 obec administratívne patrila do Šarišskej stolice, samostatnou obcou sa stala až v r. 1957 odčlenením od obce Bokša (terajšia mestská časť mesta Stropkov). O r. 1957 sa začína obec značne meniť. Budujú sa murované domy, v r. 1956-1959 bola postavená základná škola, v r. 1949 bola ukončená výstavba rímskokatolíckeho kostola, ktorý je zasvätený Povýšeniu sv. Kríža, v r. 1960-1963 bola postavená viacúčelová budova obecného úradu, neskôr bola ukončená výstavba obecného vodovodu a materskej školy a ďalšie. V r. 1964 bola založená miestna prevádzkareň stavebnej výroby, jediná v okrese Svidník a Stropkov. V r. 1996 bolo pri obci postavených štrnásť zastavení Krížovej cesty s názvom Stropkovská kalvária na Bani. Každoročne sa 14.9. koná celofarská púť k Povýšeniu sv. Kríža s počtom účastníkov 300-500. Prvý septembrový týždeň sa v obci konajú cyklistické preteky o putovný pohár Tesly Stropkov. Na vrchu zvanom Baňa v nadmorskej výške 526 m sa nachádza rekreačná chata a vyhliadková veža. Obec patrí do novovzniknutého okresu Stropkov.“

PaedDr. Patrik Derfiňák je autorom publikácie **Kručov – história a súčasnosť obce (1382-2006)**, ktorú vydal v r. 2006 Obecný úrad v Kručove. Publikáciu recenzoval historik **doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.** O histórii a súčasnosti obce sa záujemca a čitateľ dozvie prostredníctvom kapitol, ako napr. Prírodné a geografické pomery, Z najstaršej minulosti Kručova, Kručov v stredoveku, Kručov na prahu novoveku, Kručov a jeho obyvatelia v rokoch 1848-1918, Medzi dvoma svetovými vojnami a slovenský štát, Kručov v rokoch 1945-1989, Súčasný. Obec mala pôvodne názov Ruský Kručov, od 1.1.1993 sa názov obce zmenil na Kručov. V rokoch 2001-2002 sa realizovala plynofikácia obce. Najstaršou stojacou stavbou v obci je Chrám sv. Paraskevy, je to barokovo - klasicistická stavba postavená okolo r. 1783. V roku 2002 si pravoslávni veriaci v obci postavili Pravoslávny chrám sv. mučenice Paraskevy. Zo zaujímavých osobností z minulosti a súčasnosti obce hodno spomenúť napr. **Jozefa Kuzmiaka**, rodáka zo Stráňan, učiteľa a kultúrneho pracovníka, ktorý v obci pôsobil v r. 1954-1961, **Jána Krucika**, starostu obce,

poslanca a cirkevného kurátora, ale aj **prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD.**, rodáka z Košíc, ktorý od štrnástich rokov žil v Kručove. Je vysokoškolským profesorom v oblasti teológie, na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove prednáša cirkevné dejiny. Publikácia obsahuje aj vzácne dobové fotografie a použitú literatúru.

V roku 2010 vyšla publikácia **Bokša v zrkadle času 1390-2010** pri príležitosti 620. výročia jej prvej písomnej zmienky. Monografiu zostavila **Mgr. Anna Knežová** a vydala ju

Gréckokatolícka cirkev, farnosť sv. Petra a Pavla v Stropkove –Bokši. Vytlačil ju Creativ plus, spol. s r.o. Stropkov. História a súčasnosť obce je spracovaná v kapitolách Poloha a prírodné pomery, Z dávnej histórie, Bokša v stredoveku, Prví osadníci spoza Karpát, Bokša v období uhorského kapitalizmu, Prvá svetová vojna, V obnovenej Československej republike od demokracie k totalite, Od socialistickej samostatnej a demokratickej republike, Rozdelenie mesta Stropkov, Náboženský život v Bokši. Od r. 1964 je Bokša súčasťou mesta Stropkov, avšak má svoju bohatú históriu. Napr. v r. 1975 bola do užívania odovzdaná materská škola, v akcii „Z“ bol postavený kultúrny dom. Život občanov obce sa postupne skvalitňoval a prispôboval sa životu obyvateľov v meste Stropkov. V r. 1989 bola obec splynofikovaná. Značná časť v publikácii je veľmi podrobne venovaná náboženskému životu v Bokši. Najstaršou, dodnes stojacou stavbou v obci je murovaný chrám, ktorý je zasvätený sv. Michalovi Archanjelovi, z roku 1774, ide

o barokovo-klacistickú stavbu (s. 30). Z významných kňazov, ktorých profily sú spracované v tejto monografii, hodno spomenúť **o. Pavla Marttyáka (Martyáka)**, ktorý sa narodil v r. 1903 v obci Čukalovce, okr. Humenné v rodine gréckokatolíckeho kňaza Viktora Marttyáka. Ďalším kňazom bol **o. Jozef Čverčko CSsR**, ktorý sa narodil v r. 1922 v obci Topoľany, okr. Michalovce. Farbosť Stropkov-Bokša spravoval 20 rokov. Počas jeho správcovskej činnosti bola v areáli Chrámu sv. Archanjela Michala postavená a 1.4.1975 posvätená Krížová cesta, ktorá patrí medzi najmenšie krížové cesty na Slovensku (s. 44). Kňaz **o. Michal Roško**, rodák z obce Záhor, okr. Michalovce, pôsobil v Bokši v r. 1994-1998. V r. 2002 bol v Bokši posvätený nový gréckokatolícky Chrám sv. Petra a Pavla. V monografii je uvedený aj zoznam kňazov a rehoľných sestier, ktoré pochádzajú zo Stropkova-Bokše. Záverečné kapitoly sú venované školstvu a výrazným osobnostiam mesta Stropkov-Bokša, medzi ktorými sa uvádza **Michal Rusnák**, priekopník výstavby Jednotného roľníckeho družstva (ďalej JRD) v Bokši. Neskôr vybudoval JRD Stropkov, jedno z najmodernejších a najväčších JRD na Slovensku. Mesto Stropkov mu v r. 2005 udelilo Cenu mesta in memoriam (s. 56). Monografia je doplnená dobovými fotografiami a použitou literatúrou.

Emília Kudlová

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

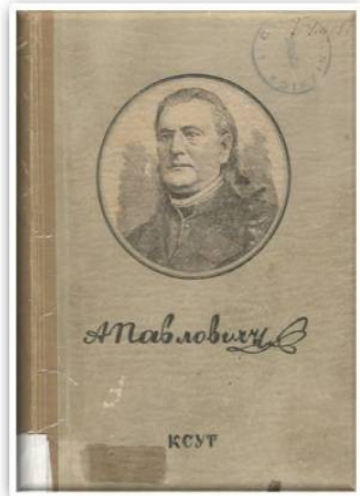
Alexander Pavlovič (1819 – 1900)

spisovateľ, kňaz, pedagóg, publicista, folklorista, kultúrno-osvetový činiteľ

Narodil sa 19.9.1819 v Šarišskom Čiernom, okr. Bardejov, v rodine gréckokatolíckeho kňaza. Keď mal 5 rokov zomrel mu otec a ako 9-ročný stratil aj matku. Po matkinej smrti sa odsťahoval k bratovi Ivanovi do Haliče. Učil sa v L'vove. Po skončení školy vracia sa späť na Makovicu, do brata Jozefa ako kňaz. gymnáziu v Bardejove. sa učil rétoriku filozofiu. V r. 1843 sa Tam študoval poľskú, maďarskú, slovenskú ovládal cudzie jazyky – latinský. V tomto formujú jeho názory, k slovanstvu. Hlboko Miczkiewicza, a preto už v rodnom rusínskom pokusne píše básne báseň venoval mŕtvym zeleneňky, jak vas ne napísaná v tomto období, je zachytená v rukopise v zošitovej podobe (má 30 strán) pod názvom V lubeznom, solodkim, maloruskim makovickim narodu mojeho drahoho prekrasnim jazyku počatkovu moji basni, kotorym v Trnavi, rozmysljajuče o smutnim rodakiv mojich položiňu, spisal 1847. Bol veľkým priateľom Slovákov. Počas štúdia v Trnave spolupracoval s Martinom Hattalom, Jánom Palárikom a Jozefom Viktorinom, v Prešove s Jonášom Záborským. Spolupracoval aj s Jánom Andraččíkom, ktorý pôsobil v neďalekom Bardejove. Obaja boli členmi Literárneho ústavu prešovského (Literaturnoe zavedenie Prjaševskoe, 1850-1853). V r. 1852 preložil Pavlovič Sládkovičovú básnickú skladbu Marína a uverejnil ju v almanachu Pozdravenije rusynov na 1852 god. Andrejovi

Sládkovičovi venoval báseň Pozdravenije slavnému synu slavy nad Hronom, solodko pijučemu Andreju Sládkoviču, ktorá bola uverejnená v časopise Sokol v r. 1864. Po skončení fakulty v Trnave sa v r. 1847 vracia na Makovicu ako človek s ustálenými názormi na život, ako veľký vlastenec svojho ľudu. V r. 1848 ho biskup Jozef Gaganec

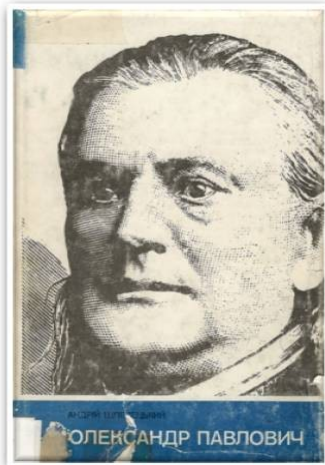

vysvätil za gréckokatolíckeho kňaza. Dva roky pôsobil ako vychovávateľ detí u grófa Szirmaya v obci Kurima, okr. Bardejov. V r. 1850 pôsobil v Prešove ako eparchiálny archivár na gréckokatolíckom biskupstve. V r. 1851 sa presťahoval na faru do Beloveže, kde pôsobil ako gréckokatolícky kňaz plných 13 rokov. S pobytom v Beloveži je spätá aj jeho publikačná činnosť. Naplno sa oddal básnickej tvorbe. Tu napísal napr. známe básne Ja syn Beskydov, Ja v Karpatskom kraju rusku mamku maju... a ďalšie. Písal aj pod pseudonymom Čarňan Makovickij. „Makovický slávik“, tak nazývali A. Pavloviča, publikuje aj na stránkach haličských periodík, ako Zorja Haličska, Slovo, Haličanin, Strachopud, vo viedenskom Vistnyku, v almanachu Pozdravenije Rusinov, v slovenských periodikách Pešťbudínske vedomosti, Sokol ako aj v poľských a zakarpatskoukrajinských časopisoch. S etapou života

v Beloveži je spätá aj jeho iniciatíva na založenie dobročinného spolku Tovaryšstvo Ioanna Chrestiteľa (Spolok Jána Krstiteľa). V r. 1863-1865 sa kontaktuje s Alexandrom Ducnovičom. Vydáva almanach Pozdravenije rusyniv ako aj učebnice pre deti. Prepracoval a vydal 2. vyd. Duchnovičovej knihy Knyžnica čítal'naja dlja načínajúščich. Po smrti farára vo Svidníku obracia sa A. Pavlovič na prešovského biskupa Gaganca s prosbou, aby ho presunul na faru do Svidníka. A tak od roku 1864 až do smrti roku 1900 (36 rokov) pôsobil ako gréckokatolícky kňaz, spisovateľ, pedagóg, kultúrno-osvetový činiteľ a organizátor vzdelanostnej úrovne tamojšieho obyvateľstva. Podmienky práce vo Svidníku mu dávali možnosť rozširovať a propagovať svoju vlasteneckú tvorbu na ošoh ľudí. Vo Svidníku naplno rozvíja svoju literárnu činnosť. Boli to najplodnejšie roky v jeho živote. Svoj osud spája s osudom dedinskej chudoby, a v jeho mene a na jeho obranu vystupuje ako básnik, publicista a pedagóg. A. Pavlovič sa veľmi aktívne zaujímal o činnosť miestnej školy a o otázky spojené s výchovou a pedagogikou. Vo svojej tvorbe viac pozornosti venoval aj otázkam morálky. Novou témou v jeho tvorbe v tomto období je vyst'ahovalectvo, ktoré veľmi nepriaznivo zasiahlo tento kraj. A. Pavlovič je živým svedkom hlbokého ekonomického úpadku rodnej Makovice. Vo svojej poézii tohto obdobia oplakáva osud rodnej Makovice. Podnecuje ľudí k vzdelaniu a osvete. Hlavnú príčinu ťažkého života Rusínov vidí o.i. aj v ich nevedomosti a negramotnosti. Vo Svidníku napísal také známe básne, ako napr. Davnyj Svydnyk i žyteli jeho, Otečestvo, Čestnyj rusnak s Makovicy rozдумuje v Americi, Dumka. Vo svojej tvorbe, najmä básňami, ostro bojuje proti vykorisťovaniu ľudí najmä na dedinách. Je s nimi veľmi úzko spätý, a tak pozná ich každodenné problémy, radosti a žiale. Okrem básnickej tvorby venoval sa A. Pavlovič výskumu dejín Makovice, Svidníka a jeho okolia. Minulosť Makovice a Svidníka sledoval z rôznych hľadísk – aj etnografických. Napísal rozsiahlu historickú prácu Makovycja (Makovica) Aktívne sa zapája aj do politicko-spoločenského života. Organizoval besedy a kultúrno-výchovné stretnutia s obyvateľmi Svidníka a okolitých obcí na také vážne politické témy, ako boli voľby do maďarského parlamentu. Kandidátom Podkarpatska do tohto parlamentu bol Adolf

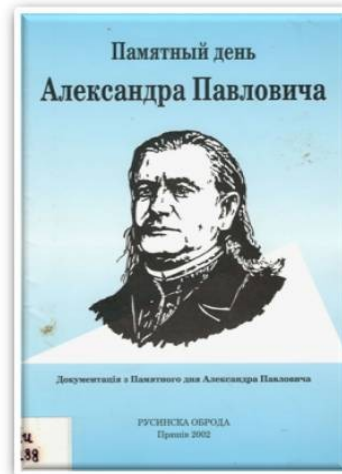

Dobrianskij, veľký národovec, vzdelanec, ovládajúci 9 jazykov, ktorého Pavlovič veľmi podporil a agitoval miestne obyvateľstvo na jeho zvolenie. Za túto činnosť bol prenasledovaný maďarskými renegátmi, aj z radov maďarských farárov. Alexander Pavlovič svoje básne písal v tzv. jazyčiu, tento jazyk sa zavádzal aj do vyučovacieho procesu. Bola to zmes cirkevnoslovančiny s prvkami ruského jazyka. Pavlovič udržiaval veľmi priateľské vzťahy s Ivanom Polyvkom (1866-1930), pedagógom, folkloristom

a kultúrno-osvetovým činiteľom. I. Polyvka v r. 1920 vydal Pavlovičove básne knižne pod názvom Vinec stichotvorenij. Tiež sa zaslúžil o zachovanie rukopisnej literárnej pozostalosti A. Pavloviča, lebo bol správcom jeho závetu. Pavlovičove básne boli publikované aj v slovenčine, poľštine a nemčine. Písal aj prózu. Výber z jeho tvorby vyšiel knižne v r. 1941 pod názvom Barvinok. Sborniček izbrannyh stichotvorenij pivca Ruskoj Makovicy o. Aleksandra I. Pavloviča, ktorý bol vytlačeny v Ruskej cirkevnej tlačiarňi ct. Jova Počajevskago, ktorá pracovala pri pravoslávnom kláštore v Ladomirovej. V r. 1955 výber z jeho tvorby vyšiel knižne pod názvom Izbrannyje proizvedeniija. V r. 1982 vyšla prvá rozsiahlejšia monografia o A. Pavlovičovi pod názvom Oleksandr Pavlovyč. Žyttja i tvorčist', ktorej autorom je veľký znalec jeho tvorby Andrej Šlepecký, rodák z Bukoviec. Alexander Pavlovič

zanechal veľmi bohatú literárnu tvorbu prevažne v rukopisoch, ktorej časť vlastní Múzeum ukrajinskej kultúry, ďalej MUK) vo Svidníku. Ku koncu svojho života napísal ťažko chorý Pavlovič báseň Proščanije (Rozlúčka), ktorou sa lúčil nielen so školskou mládežou, ale aj s rodnou Makovicou, s obyvateľmi Svidníka a okolia, s ktorými prežil starosti, žiale, ale i radostné chvíle. Zomrel 25.12.1900 vo Svidníku, kde je aj pochovaný. Vo Svidníku má postavený pamätník, ktorého autorom je akad. sochár František Gibala, rodák z obce Krajná Poľana. Jedna z ulíc v meste Svidník je pomenovaná jeho menom. Od r. 1992 sa vo Svidníku každoročne v septembri uskutočňuje turistický pochod pod názvom Chodníčkami Alexandra Pavloviča, ktorého hlavným organizátorom je Regionálna rada Zväzu Rusínov-Ukrajincov SR vo Svidníku, spoluorganizátorom je MUK vo Svidníku, Mesto Svidník, obec Šarišské Čierne a Klub slovenských turistov Beskyd vo Svidníku. Dňa 29. septembra 2011 bolo Alexandrovi Pavlovičovi udelené Čestné občianstvo mesta Svidník in memoriam. Na jeho počesť sa vo Svidníku organizujú konferencie, semináre, akadémie, spomienkové večery a besedy.

Emília Kudlová

Použitá literatúra

KUDLOVÁ, Emília: Alexander Pavlovyč (1819-1900)/Emília Kudlová.- In: Kultúrnik.- Roč. IV, č. 6 (1998), s. 5.- V rubrike Osobnosti regiónu

KUDLOVÁ, Emília: Aleksander Pavlovyč (1819-1900) : výberová bibliografia /zost. Emília Kudlová. 1. vyd.- Svidník : Podduklianska knižnica, 1999. 50 s.- ISBN 80-85147-28-9.

ŠLEPECKÝ, Andrej: Oleksandr Pavlovyč. Žyttja i tvorčist'/Andrij Šlepec'kyj.-1. vyd.- Bratislava – Prešov : SPV – VUL, 1982.- 303 s

Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

Publikácie uverejnené v tomto čísle časopisu boli zakúpené do Poddukľianskej knižnice vo Svidníku s finančnou podporou Prešovského samosprávneho kraja

**ONDRIOVÁ, Ivana : Kto skrotí Kláru.
Bratislava : Motýľ, 2017. - 255 s.**

Rebelka Klára túži po jedinom: navždy odísť z nenávideného statku a od despotickeho otca, ktorý riadi životy iných tvrdou a nekompromisnou rukou. Klárin otec vyhral celý majetok v pokri a teraz sa tvári ako veľký statkár. A práve to Kláru najviac škrie! Preto proti nemu denne bojuje vlastnými zbraňami: rebeluje, stavia sa mu na odpor a...

**KUTIŠOVÁ, Angelika - OLLÉ, Vladimíra - LANGERMANN, Silvia
Nesladím : prečo a ako sa zbaviť závislosti od cukru.
Bratislava : Motýľ 2017. - 332 s.**

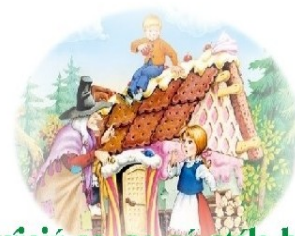
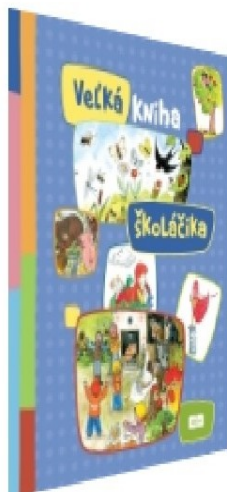

Nesladím. Prečo a ako sa zbaviť závislosti od cukru. Ste závislí od sladkého? Návod, ako sa tejto závislosti zbaviť a zároveň si očistiť telo aj myseľ a vykročiť k zdravšiemu a spokojnejšiemu životu, vám teraz prináša kniha Nesladím. Na jednej strane, je úprimnou výpoveďou autoriek, ktoré samy boli závislé. Na druhej strane, predstavuje krok za krokom stratégiu, ako sa tejto závislosti zbaviť.

**MACHOVÁ, Katarína : Nevesta : podľa skutočného príbehu...
Bratislava : Marenčin PT 2017. - 191 s.**

Monika študuje na právnickej fakulte a popri škole si privyrába ako hosteska pre luxusné automobilové spoločnosti. Tu sa stretáva s manažérom jednej z nich a keď medzi nimi preskočí iskra, ich láska dostáva zelenú. Obaja šťastní, že našli jeden druhého, si užívajú spoločný život. Jej príchod do Matúšovej rodiny však ani zd'aleka nie je taký idylický, ako si budúca nevesta predstavovala. Po odhalení pravej tváre Matúšovej matky je postavená pred ťažké rozhodnutie. Zostať alebo ujsť?

Veľká kniha školáčka.

Bratislava : AlleGro, 2017. - 130 s.

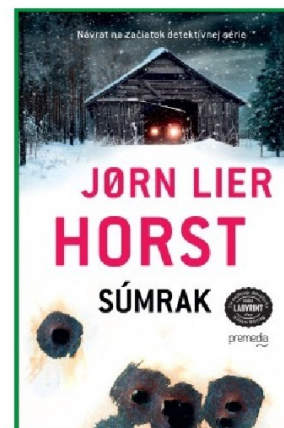
Deti, ktoré už nie sú celkom maličké, vyrástli, rozvíjajú sa, no sú stále hravé, snívajúce, so zvedavým noštekom, stále v pohybe, potrebujú veselú knižku. Táto deti neomrzí. Môžu čítať dookola krátke básničky, učiť sa po anglicky i po nemecky, cibriť si jazyček na jazykolamoch, hľadať odpovede na hádanky a naučiť sa nové pesničky. Zoberte knihu pod pazuchu a choďte ju čítať von alebo ju čítajte po ceste autom, vlakom či len tak doma vo svojej postieľke.

HORST, Jørn Lier : Súrak.

Bratislava : Premedia 2017. - 190 s.

Najnovšia Horstova kniha Súrak sa vracia na úvod celej detektívnej série s Williamom Wistingom, chronologicky sa odohráva ešte pred prvou knihou, ktorá vyšla pod názvom Kľúčový svedok.

Blížia sa Vianoce a husto sneží. Williamovi Wistingovi, mladému ambicióznemu policajnému strážnikovi, sa prednedávnom narodili dvojčičky. Počas bankovej lúpeže sa náhle ocitne v centre dramatických udalostí. Vyšetrovania sa ujmú jeho skúsenejší kolegovia. Keď ho kamarát požiada o priateľskú službu, nečakane sa dostane na stopu iného zločinu. Nielenže ide o nevyriešenú vraždu, ale navyše o nej doteraz nikto nič nevedel. V stodole, ktorú nik nepoužíva, stojí staré auto s dierami po guľkách. A mnohé naznačuje, že šofér odtiaľ nevyviazol živý. Prípud bude mať dopad na to, ako sa bude vyvíjať Wistingov policajný inštinkt. Bude ho formovať po zvyšok jeho kariéry a mnohé ho naučí. Okrem iného aj to, že v rodinách ostávajú a dedia sa nielen majetky, ale aj zločin, vina a bolesť.

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

spisovná
slovenčina
aká si?

Čiarky

Časticami vyjadruje autor vo vete svoje subjektívne hodnotenie skutočnosti. Preto pre ich vyčlenenie používame čiarky.

Ak sa nachádzajú na začiatku vety, píšeme za nimi čiarku, napr.: *Pochopiteľne, včera sme kvôli zlému počasiu zostali doma.*

Ak sa nachádzajú v strede vety, čiarku píšeme pred aj za nimi, napr.: *A vtedy, našťastie, prestalo pršať.*

Veľmi dôležité sú čiarky za pozdravmi. Teda čiarku vždy píšeme za hocíjakým druhom pozdravu, napr.: *Ahoj, ako sa máš? Dobrý deň, prosím Vás o informáciu... Dobrú noc, deti.*

Týmto štýlom sa píše čiarky aj za osloveniami. *Milí žiaci, chceli by sme Vás privítať... Janka, pod' bližšie. Deti, utíšte sa!*

Čiarky sa píše bez ohľadu na kontext aj za citoslovcami, napr.: *Och, zabudol som... Júj, teším sa.*

Keď sa vo vete stretnú dve citoslovca, tak čiarku píšeme až za tým druhým v poradí, napr.: *Ej veru, bolo tam dobre. Ach fúj, to je nečas.*

Čiarku píšeme vo viacnásobnom prívlastku – rozvíja ďalšie prídavné meno a približuje nám niekoho/niečo. *Obloha bola biela, modrá a sivá.*

Čiarku nepíšeme v postupne rozvíjacom, pretože sú to rovnocenné prívlastky. *Je to môj nový bicykel.*

L'udmila Priputníková

Viete, ze... Viete, že...

- ◆ **magazín** /arab.→angl./ periodický, obyčajne obrázkový časopis pestrého obsahu a s pôsobivou farebnou obálkou
- ◆ **maketa** /franc.→tal./ predbežné, ukážkové, diskusné vydanie knihy, diela
- ◆ **masoret** /hebr./ stredoveký židovský autor komentárov a poznámok k Starému zákonu, pravidiel jeho prepisovania, čítania a pod.
- ◆ **materiál** /lat./ v novinách a časopisoch všetky druhy správ, článkov a oznámení, fotografií a kresieb určených na uverejnenie
- ◆ **mayovka** /podľa nemeckého spis. K. Maya/ napínavý dobrodružný román z indiánskeho prostredia; indiánka
- ◆ **medailónik** /tal.→franc./ novinársky žaňer literárneho charakteru, vyznačujúci sa vytríbeným štýlom; drobnokresba zachytávajúca charakteristické črty, venovaná spravidla osobnostiam literatúry a umenia, kultúry vôbec, alebo umeleckému dielu, kultúrnemu jubileu a pod.
- ◆ **megilla** /hebr./ zvitok Písma svätého v rukopise (na koženej membráne zvinutej do valca)
- ◆ **meistersinger** /nem./ stredoveký nemecký básnik-spevák (14.-16. stor.)
- ◆ **melantriška** /podľa vlastn. mena/ kniha vytlačená pražským kníhtlačiarom Melantrichom
- ◆ **memoáre** /franc./ literárne životopisné zápisky o udalostiach; pamäti

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

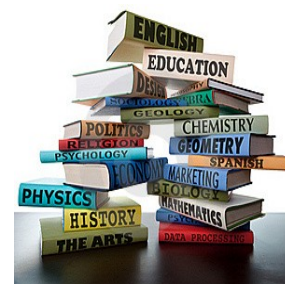
Najkrajšie knižnice sveta

Ponúkame Vám pohľad na vybrané svetové knižnice, ktoré jednoducho musíte vidieť, určite budete očarení nielen ich architektúrou.

Nechajte sa inšpirovať...

<https://media.bookbub.com/blog/2016/10/24/incredible-home-libraries/?popupdelay=0>

Ludové pranostiky

Pranostiky bývajú súčasťou ľudovej slovesnosti. Vznikali na základe pozorovania prírodných javov, ktoré ľudia zovšeobecnil. Podstata názorov o počasí v dávnej minulosti bola založená na mágii a viere v nadprirodzené sily. Kombinácia reálneho s iracionálnym pretrvala v ľudovom predpovedaní počasia až do 20. storočia. Preto i dejiny ľudových pranostík by sme mohli charakterizovať ako nepretržitý vzťah a boj rozumu a povery.

Pranostiky na jar:

- ★ Aká jeseň, taká jar.
- ★ Studená zima a mnoho snehu prinášajú pekné jaro.
 - ★ Na skoré teplo nasleduje ešte chladno.
 - ★ Na jar sud vody a hrst' blata.
- ★ Po dlhej zime slnko ostrejšie páli ako v drieku leta.
 - ★ Jaro nám i otec, mať, kto neseje, nebude žať.
 - ★ Jaro krásne, všetkým tvorom spasné.

Pranostiky na leto:

- ★ Dlhá zima krátke leto.
- ★ Suchá zima, suché leto.
- ★ Jaro priazeň, leto trýzeň.
- ★ Daždivé leto horšie od podzimku.
- ★ Keď sa z jari na poli mokré miesta ukazujú, suché leto predpovedajú.
 - ★ Jestli je leto mokré, býva v budúcom roku drahota.

Pranostiky na jeseň:

- ★ Ak je zlé leto, bude pekná jeseň.
- ★ Mokrú jar a mokré leto pritiahnu za sebou obyčajne jasnú jeseň.
 - ★ Babie leto prináša pekné dni v jeseni.
 - ★ Jesenné oranie, polovičné hnojenie.
 - ★ Keď neskoro zaseješ, slabú úrodu zbereš.
- ★ Za peknou jeseňou nasleduje tuhá zima a úrodný rok.

Pranostiky na zimu:

- ★ Nijaké leto, nijaká zima.
- ★ Horúce leto, studená zima.
- ★ Pekná jeseň znamená veternú zimu.
 - ★ Dlhá jeseň, krátka zima.
- ★ Ak začne skoro mrznúť, bude mierna zima.
 - ★ Leto schraniteľka, zima traviteľka.

Použitá literatúra:

Dúha vodu pije : slovenské ľudové pranostiky. Bratislava: Tatran, 1986. 204 s.

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonali tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

JONÁŠ

Jonáš – nedobrovoľný prorok, hrdina snad' úplne prvej nezabudnuteľnej poviedky. Boh rozkázal Jonášovi, aby šiel do Ninive a odsúdil nerest' jeho obyvateľ'ov. Jonáš sa pochopiteľ'ne bál, čo mu ľudia v Ninive urobia, preto nasadol na loď v opačnom smere. Boh sa však nedal tak ľahko zmiast' a rozpútal veľkú búrku. Jonáš búrku prespal, ale jeho druhovia keď losovali, aby zistili, zodpovedný, prisúdili cez palubu, búrka ustala veľryba. Po troch dňoch a ryby bol vyvrhnutý na svojom mimoriadnom potom zopakoval svoj Ninivania sa dali na Jonáš sa nazlostil, že si hneď za mestom chatrč pohľadom na božiu vyrásť tekvicu, aby ho vetrom, avšak neskôr tekvicu zničil a nechal tak počasiu, že ten si želan týmito udalost'ami, pocítil tekvicou a potom mu bolo súhlasil, že Boh odvolal rozsudok ich skazy. Táto morálna historka je zmesou podobenstiev a mágie a predovšetkým veľmi dobrý príbeh.

z lode zažili strašný čas, a kto je za ich smolu vinu Jonášovi. Hodili ho a Jonáša zhlta veľká troch nociach v bruchu zem, zjavne bez ujmy po dobrodružstve. Boh rozkaz a Jonáš ho splnil. pokánie a Boh ich ušetril. zostali ušetrení. Postavil a čakal, že sa poteší pomstu. Boh nechal ochránila pred slnkom a poslal červa, ktorý Jonáša vystaveného zomrieť. Zamyslel sa nad ľútosť nad zničenou ľúto ľudí z Ninive a

Jonáš je osoba, ktorej prítomnosť prináša svojim spoločníkom nešťastie.

obrázok na: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GMB.C_14599

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Zasmejme sa

Najtenšia kniha, ktorá kedy bola vytlačená?

1000 rokov nemeckého humoru.

Navrhujeme vyhlásiť súťaž Workoholik roka.

Ti, ktorí budú mať čas sa prihlásiť,

budú automaticky vylúčení.

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

	9		6	2			8	
		4	9	8			7	1
	2	7			3	9		6
4			3			8		5
6			2	4	9			7
7		9			1			4
5		3	7			1	6	
2	8			6	4	7		
	7			3	2		4	

		4		3	2	6		
3				9				4
6		2		8	5			7
			9		3			8
9	8	1				4	3	6
4			6		8			
	7		5	6		9		1
	2			7				4
		6	8	2		7		

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Priputníková, Nadežda Mičáková**